

מפגש מס' 5

דף מקורות

בראשית כ"א-כ"ה

דמותו של ישמעאל

- 1. בראשית רבה פרשת לך לך פרשה מה:**
אמר ר"ש בן יוחאי: הגר בתו של פרעה היתה, וכיון שראה פרעה מעשים שנעשו לשרה בביתו, נטל בתו ונתנה לו, אמר מוטב שתהא בתי שפחה בבית זה, ולא גבירה בבית אחר.
- 2. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת לך לך פרק יז סימן יח:**
"לו ישמעאל יחיה לפניך" - אמר אברהם איני רוצה שיתקיים אלא ישמעאל.
- 3. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרשת וירא פרק כא סימן ט:**
ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק. דרש ר"ע את בן הגר המצרית מצחק. ר' שמעון אומר אין מצחק אלא גילוי עריות כענין שנאמר בא אלי העבד העברי אשר הבאת לי לצחק בי (בראשית ל"ט, יז), ר' ישמעאל אומר מצחק זו עבודת כוכבים, כענין שנאמר ויקומו לצחק (שמות ל"ב, ו): ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר מצחק זו שפיכת דמים, כגון יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו (ש"ב ב, יד), אמר ישמעאל ליצחק נלך ונראה חלקנו בשדה. היה ישמעאל נוטה קשת וחצים ומורה כלפי יצחק ועושה עצמו מצחק.
- 4. שכל טוב (בובר) בראשית פרשת וירא פרק כא סימן ט:**
ותרא שרה את בן הגר המצרית וגו' מצחק. בתוך המשחה משבחת היתה להקב"ה, ואמרה ברוך המקום שנתן לי בן הראוי לירש את אביו, וישמעאל הי' מתמיה עליו ואמר הלא אני הוא בכורו ואטול פי שנים.
- 5. בראשית רבה (וילנא) פרשת לך לך פרשה מה:**
והוא יהיה פרא אדם, רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש, רבי יוחנן אמר: שהכל יהיו גדלים ביישוב והוא יהיה גדל במדבר, רבי שמעון בן לקיש אמר: פרא אדם וודאי שהכל בוזזים ממון והוא בוזז נפשות, ידו בכל ויד כל בו, קרי בו כלבו, הוא והכלב שוים, מה הכלב אוכל נבלות אף הוא אוכל נבלות.
- 6. רש"י בראשית פרק כא פסוק יז:**
באשר הוא שם - לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון ולא לפי מה שהוא עתיד לעשות, לפי שהיו מלאכי השרת מקטרגים ואומרים רבונו של עולם, מי שעתיד זרעו להמית בניך בצמא אתה מעלה לו באר. והוא משיבם עכשיו מה הוא, צדיק או רשע, אמרו לו צדיק, אמר להם לפי מעשיו של עכשיו אני דנו וזהו באשר הוא שם.
- 7. רש"י בראשית פרק כה פסוק ט:**
יצחק וישמעאל - מכאן שעשה ישמעאל תשובה והוליק את יצחק לפניו, והיא שיבה טובה שנאמר באברהם.
- 8. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת לך לך פרק טז:**
"ועל פני כל אחיו ישכון" וכתוב אחד אומר "על פני כל אחיו נפל", עד שלא פשט ידו לישראל - ישכון, לאחר שפשט ידו על ישראל - נפל:

בטבלה הבאה מובאים המקומות שבהם מוזכר ישמעאל. עברו עליהם וחשבו - אם ההתייחסות של הכתוב כלפי הגר וישמעאל היא חיובית, שלילית או ניטרלית?

הפסוק	חיובי	שלילי	אין הכרע
הנך הרה וילדת בן וקראת שמו ישמעאל כי שמע ה' אל ענגך (ט"ז, יא)	☐	☐	☐
והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו (ט"ז, יב)	☐	☐	☐
ועל פני כל אחיו ישכן (ט"ז, יב)	☐	☐	☐
ולישמעאל שמעתוך הגה ברכתני אתו והפריתי אתו והרבייתי אתו במאד מאד שנים עשר נשיאם יוליד ונתתיו לגוי גדול (י"ז, כ)	☐	☐	☐
וישמעאל בנו בן שלש עשרה שנה בהמלו את בשר ערלתו (י"ז, כה)	☐	☐	☐
ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער וימקרו לעשות אתו (י"ח, ז)	☐	☐	☐
ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק (כ"א, ט)	☐	☐	☐
כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק (כ"א, י)	☐	☐	☐
וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו (כ"א, יא)	☐	☐	☐
וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי ורעך הוא (כ"א, יג)	☐	☐	☐
כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם (כ"א, יז)	☐	☐	☐
קומי שאי את הנער והחזיקי את ידך בו כי לגוי גדול אשימנו (כ"א, יח)	☐	☐	☐
ויהי אלהים את הנער ויגדל (כ"א, כ)	☐	☐	☐
וישב במדבר ויהי רבה קשת (כ"א, כ)	☐	☐	☐
וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמרו ויקח את שני נעריו אתו (כ"ב, ג)	☐	☐	☐
ויקברו אתו יצחק וישמעאל בניו (כ"ה, ט)	☐	☐	☐
ואלה שני חיי ישמעאל מאת שנה ושלשים שנה ושבע שנים ויגוע וימת ויאסף אל עמיו (כ"ה, יז)	☐	☐	☐
על פני כל אחיו נפל (כ"ה, יח)	☐	☐	☐